

Michel Déon așterne o frază potolită, dar opiniile sale nu sunt potolite, ci originale, în răspăr cu cele curente, îndărătnice în consecvența lor de o viață, de o lungă viață.

Scrisoare din Paris

Dreptatea nu este un monopol al stângii

Michel Déon, astăzi bătrân membru al Academiei Franceze, fost tânăr nărăvaș din grupul anti-sartrian al „husarilor“, alături de Roger Nimier, Antoine Blondin și câțiva alții, are un trecut controversat de jurnalist de dreapta la publicația de dinainte de război, celebra *L'Action française* de care n-a vrut să se dezică, n-are vrea să mă pronunț în delicata chestiune ; tot ce pot spune este că scrie bine, o dovedește și recenta, ultima sa carte de peste cinci sute de pagini, memorii, portrete, interesante reflecții literare, existențiale – deloc existențialiste! –, morale, social-politice, pe cele din urmă, cum ziceam, le voi pune între niște paranteze, pe care îndrăznesc a le socoti de bun simț...

Cartea se intitulează *Pages françaises*, Gallimard, 1999.

Michel Déon așterne o frază potolită, dar opiniile sale nu sunt potolite, ci originale, în răspăr cu cele curente, îndărătnice în consecvența lor de o viață, de o lungă viață. Fidelă Franței, fidelă vechilor admirații, de preferință prietenilor literare.

„Așa cum în *Paginile grecești* erau reluate integral două cărți dictate de viață în Grecia, *Paginile franceze* reiau două cărți tratând într-un fel mai direct ceea ce dătează Franței: o limbă, un tezaur literar, o anumită turnură a spiritului și niște prietenii pe care timpul și distanța niciodată nu le-au șters. Binefacerile unei deja lungi existențe ne îngăduie să ne dăm seama de sărăcia ideilor gata făcute și cât de tare îl încearcă o senzație de vertigiu pe cel ce se apleacă asupra abisurilor trecutului. Interesant de mărturisit că distanța te face să înțelegi cât de puțin contăm noi înșine, în chiar ceea ce ni s-a întâmplat nouă înșine. Mult de tot s-a jucat hazardul cu noi, deciziile capitale au fost luate fără ca zeii să ne consulte, ființe iubite, cele ce ne-au învățat să iubim, au părăsit viața asta fără ca noi să putem, fără ca noi să știm să le mai reținem pentru încă o clipă de fericire.“

Le zice bine, cum se vede, bătrânul academician, mai bine adesea decât cei ce-l contestă și strămbă din nas la ceea ce socotesc a fi în el încâpățânatul om de dreapta, deși e drept că uneori este și așa și

nu se falește cu cine știe ce virtuți republicane...

I-ar fi plăcut să-și boteze zicerile, totdeauna interesante, niciodată banal conformist lustruite – este invariabil refractar modelor timpului mai vechi sau mai nou – „Portrete, amintiri“, așa simplu, fără fașoane, dar titlul fusese folosit de un scriitor admirat, Jean Cocteau. Coloratura cărții este eminentamente franceză, ca să nu spun franțuzească, ar suna frivol, iar autorul, mereu spiritual și tare vioi de felul său, numai frivol nu este. „Desigur se mai găsesc încă imagini din Grecia, momente privilegiate din Portugalia, din Irlanda, un anume gust pentru literaturile străine, în special europene, dar accentul înainte de toate rămâne francez.“

Francez de tot prin Montaigne, Pascal, mult Stendhal, ceva mai puțin Chateaubriand, mult Proust, Valéry, ceva mai puțin Gide, încă și mai puțin Sartre, prețuit totuși pentru *La Nausée*, *Les mots* – cu un anume regret sarcastic pe ici pe colo – că și-a sacrificat talentul major inițial unei false vocații politice, cam iresponsabile, mult Nimier și Antoine Blondin, mult Céline...

Cenzurează cu tristețe afirmația stângistă a lui Roland Barthes „limba este de natură fascistă – pentru că vrea să convingă“, dar admite că a fost un critic excepțional și un spirit superior – când i se amintea năstrusnica sa afirmație, menită să fleteze moda stângistă, se mira el însuși de ceea ce fusese în stare să spună – și izbucnea în râs – nu știm cât de vesel îi era râsul...

Sartre bătrân și neputincios – dictând un ultim articol – o iresponsabilă legitimare a terorismului politic, doamna Simone de Beauvoir bucurându-se de prăbușirea Franței în Indochina... Michel Déon nu se sfiește să fie amar și tăgăduitor, iar de cele mai multe ori, deloc totdeauna, înclină să-i dai dreptate. Pentru că dreptatea, când și când sau chiar mai des, se situează și așa, ceva mai la dreapta... Nu este un monopol al stângii. La dreapta sau la stânga, Michel Déon este un spirit pătrunzător – și loial, asta în orice caz.